

การปรับตัวจากการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ของนักศึกษา: กรณีศึกษาจังหวัดหนึ่งในภาคใต้

Adaptations Resulting from Unwanted Pregnancy among Students: A Case Study of a Province in the Southern Part of Thailand

อังคณา ณรงค์ฤทธิ (Angkana Narongrit)¹
มาลี สบายยิ่ง (Malee Sabaiying)²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปรับตัวจากการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ของนักศึกษา ใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับนักศึกษาที่เคยตั้งครรภ์ในขณะที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษา แล้วเลือกดำเนินการตั้งครรภ์ต่อไปจนคลอด จำนวน 8 ราย ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและนำเสนอด้วยวิธีการเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยบ่งชี้ว่า นักศึกษามีการปรับตัว 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านอัตมโนทัศน์ นักศึกษามีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง กล่าวคือ มีความเชื่อมั่นว่าตนสามารถเรียนต่อไปพร้อมกับการตั้งครรภ์และเลี้ยงลูกได้ มีการคิดในแง่บวก การปรับการแต่งกายเพื่อปกปิดการตั้งครรภ์ และการพึ่งตนเอง ตั้งใจเรียนให้มากที่สุด เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากผู้อื่น มีงานทำที่ดีในอนาคต สามารถเลี้ยงตนเองและลูกได้ ตลอดจนการใช้ชีวิต

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง ผลกระทบและการปรับตัวจากการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ของนักศึกษา

¹ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนมนุษยและสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ สงขลา 90110

² ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ สงขลา 90110

ไปในทางที่ถูกต้องตามหลักศีลธรรม เพื่อบรรเทาความรู้สึกผิด 2) ด้านบทบาทหน้าที่ ได้แก่ บทบาทของการเป็นแม่ที่ทำหน้าที่ดูแลสุขภาพของตนเองและลูกในครรภ์ เลือกรับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ เลี้ยงลูก ควบคู่ไปกับบทบาทของการเป็นนักศึกษาที่ต้องพยายามทุ่มเทกับการเรียนมากขึ้น และการจัดการกับเวลาเรียนของตนเพื่อให้สำเร็จการศึกษา สร้างความภาคภูมิใจให้ครอบครัว 3) ด้านการพึ่งพาอาศัยผู้อื่น เป็นการขอความช่วยเหลือ ในเรื่องของค่าใช้จ่าย ค่าเล่าเรียน การเรียน ค่าปรึกษาและกำลังใจจากครอบครัว แฟน เพื่อน อาจารย์ และครอบครัวของแฟน

คำสำคัญ: การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์, การปรับตัว, นักศึกษา

Abstract

This qualitative study aimed at investigating adaptations resulting from unwanted pregnancy among students. Data were collected through in-depth interviews with eight students who were pregnant while studying in a tertiary institution and opted to continue their pregnancy until giving births. The data were analyzed and presented with analytical description.

The results of the study indicated that the students had to adapt themselves in three aspects. 1) Self-concept-The students had self-esteem, were confident that they could continue studying while pregnant and raise their child. They were positive, adapted the way they dress to hide their pregnancy; were self-dependent and paid as much attention to studying as possible to be accepted by others, have a good job in the future, be able to raise themselves and their children, and to lead their lives morally correct to mitigate their feelings of guilt. 2) Role and responsibilities-In the role of a mother, they take care of their own health and the baby in the womb by choosing what to eat, getting enough sleep, and taking care of the baby at the same time as playing the role of a student who dedicate to studying and managing the time to achieve their studies and make their families proud of them. 3) Dependence on others-They asked for help in expenses

for tuition fees, for advice and encouragement from their families, partners, friends, lecturers and their partner's family.

Keywords: Unwanted Pregnancy, Adaptation, Students

บทนำ

การตั้งครรภ์ เป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ในชีวิตของผู้หญิง เปรียบเสมือนช่วงเวลาแห่งความเปลี่ยนแปลงของครอบครัวหรือคนรอบข้างที่รอต้อนรับการเกิดขึ้นของชีวิตใหม่ แต่ขณะเดียวกันหากการตั้งครรภ์นั้นเป็นการตั้งครรภ์ที่ยังไม่พร้อมหรือไม่พึงประสงค์ เป็นการตั้งครรภ์ที่สังคมไม่ได้คาดหวัง การปฏิบัติและความรู้สึกที่เกิดขึ้นต่อผู้หญิงที่ตั้งครรภ์นั้นย่อมแตกต่างกันออกไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์นั้นเกิดขึ้นกับหญิงวัยรุ่นที่ยังเป็นนักศึกษา

ปัจจุบันปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในกลุ่มวัยรุ่นหญิง ยังคงเป็นปัญหาที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ แม้หลายหน่วยงานจะให้ความสำคัญและหามาตรการป้องกันและแก้ไข แต่สถานการณ์การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์นี้ก็ยังคงพบว่าเป็นกันในทุกมุมโลก โดยข้อมูลล่าสุดจาก World Health Statistics 2013 ได้รายงานอัตราการเกิดมีชีพเฉลี่ยทั่วโลกในมารดาอายุ 15-19 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2549-2553 เฉลี่ยอยู่ที่ 48.9 ต่อประชากรหญิงในกลุ่มเดียวกัน 1,000 คน (บุญฤทธิ สุขรัตน์, 2557) สำหรับในประเทศไทย ข้อมูลจากสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ ปี 2558 รายงานถึงสถานการณ์อนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่นและเยาวชน ปี 2558 พบว่า อัตราการคลอดของหญิงอายุ 15-19 ปี ณ ปี พ.ศ. 2546 เท่ากับ 39.2 ต่อประชากร 1,000 คน และมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยในปี 2555 มีอัตราสูงสุดที่ 53.4 และค่อย ๆ ลดลง จนมาถึงในปี 2558 ที่อัตรา 44.3 ต่อประชากรหญิง 1,000 คน

วัยรุ่นหญิงที่ตั้งครรภ์ต่างต้องเผชิญกับผลกระทบจากการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์หลาย ๆ ด้าน ทั้งผลกระทบด้านร่างกายอันเกิดจากการตั้งครรภ์ในขณะที่อายุน้อย ได้แก่ การมีภาวะโลหิตจาง ภาวะทุพโภชนาการ การเจริญเติบโตของกระดูกเชิงกรานยังไม่สมบูรณ์ ทำให้คลอดยาก ต้องผ่าท้องทำคลอดเพิ่มถึง 4 เท่า เมื่อเทียบกับมารดาวัยอื่น ๆ (มาลี เกื้อนพกุล, 2554) ผลกระทบด้านอารมณ์

และจิตใจ เนื่องจากสิ่งที่เกิดขึ้นนี้สร้างความเปลี่ยนแปลงต่อชีวิตของพวกเขา โดยเฉพาะด้านจิตใจ ทั้งความเครียด ความวิตกกังวล ความทุกข์มากมายจากการรับรู้ของพวกเขาที่มีต่อตนเองและสังคมรอบข้าง (หทัยทิพย์ ไชยวาที, 2551) ผลกระทบด้านเศรษฐกิจที่ต้องมีค่าใช้จ่ายและภาระรับผิดชอบมากขึ้น ประกอบกับตัววัยรุ่นเองที่ยังอยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียน ไม่ได้ประกอบอาชีพ และผลกระทบด้านสังคม การไม่ได้รับการยอมรับจากครอบครัว สังคม ทำให้ต้องแยกจากสังคมกลุ่มเพื่อน อาจต้องเลี้ยงดูบุตรตามลำพังเนื่องจากสามีไม่ยอมรับ หรือถ้ามีการสมรส อัตราการหย่าร้างของคู่สมรสวัยรุ่นก็มีอัตราการหย่าร้างที่สูง (มาลี เกื้อนพกุล, 2554) โดยเฉพาะหากวัยรุ่นหญิงเกิดการตั้งครรภ์ในขณะที่กำลังอยู่ในช่วงศึกษาและตัดสินใจเลือกที่จะตั้งครรภ์ต่อจนคลอดบุตรและศึกษาต่อไปพร้อม ๆ กันย่อมหมายถึงการพร้อมที่จะยอมรับภาระหน้าที่ของการเป็นแม่ที่กำลังจะตามมาควบคู่ไปกับบทบาทของการเป็นนักศึกษา และยอมรับผลจากการตั้งครรภ์และการคลอดบุตรก่อนวัยอันควร ฉะนั้นการตั้งครรภ์ของวัยรุ่นในขณะที่กำลังศึกษานี้จึงเปรียบเสมือนภาวะวิกฤตหนึ่งของชีวิต ที่ต้องตัดสินใจหาทางเลือกที่เหมาะสมให้แก่ตนเอง และปรับตัวให้เข้ากับบทบาทของการเป็นแม่ ทั้งในส่วนของ การปรับการรับรู้ของตนเองเกี่ยวกับความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีศักยภาพที่จะดำรงครรภ์และศึกษาต่อไปพร้อม ๆ กันได้ ซึ่งความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ของหญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ (โสภาสินี เตี่ยมสอาด, 2548) การปรับบทบาทของการเป็นแม่ในช่วงระหว่างตั้งครรภ์จนคลอด ซึ่งจะเป็นเวลาที่ผู้หญิงส่วนใหญ่ยอมรับความเป็นจริงได้แล้วว่า ตนเองไม่สามารถยุติการตั้งครรภ์ได้อีกต่อไป การใช้ชีวิตและพฤติกรรมที่มีในช่วงนี้จึงเป็นไปในลักษณะเตรียมพร้อมกับบทบาทการเป็นแม่ที่กำลังจะเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการดูแลสุขภาพและบำรุงครรภ์ที่มีมากขึ้น (สิรินุช เสงี่ยมศักดิ์, 2548) ควบคู่ไปกับบทบาทของการเป็นนักศึกษาตลอดจนการปรับตัวในส่วนของ การพึ่งพาอาศัยผู้อื่นในรูปแบบของการสนับสนุนทางสังคมเพื่อช่วยให้ตนสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของตนได้

พื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นจังหวัดหนึ่งของภาคใต้ที่มีความเจริญทางด้าน การท่องเที่ยวและเศรษฐกิจ มีมหาวิทยาลัยในพื้นที่ทั้งที่เป็นของรัฐและเอกชนถึง 5 แห่ง และมีจำนวนนิสิตนักศึกษาเป็นจำนวนมากที่มาจากหลากหลายพื้นที่ อีกทั้ง

จากรายงานสถิติการคลอดของแม่วัยรุ่นในประเทศไทยจากการสำรวจในปี 2556 และจำแนกเป็นรายจังหวัด (สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์, 2557) ยังพบว่า พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นพื้นที่ที่มีอัตราการคลอดบุตรของแม่วัยรุ่นที่มีอายุ 15-19 ปี สูงถึง 51.2 ต่อประชากรหญิงวัยเดียวกัน 1,000 คน คิดเป็นจำนวนทั้งสิ้น 2,725 คน ซึ่งเป็นสถิติตัวเลขที่ค่อนข้างสูง ฉะนั้นจากปรากฏการณ์การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ของนักศึกษาซึ่งเป็นวัยที่ยังคงต้องพึ่งพาครอบครัว เป็นความคาดหวังจากครอบครัวและสังคมว่ามีหน้าที่ต้องเรียนหนังสือ เมื่อเกิดการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ขึ้นและเลือกที่จะดำรงครรภ์ต่อไปพร้อม ๆ กับการเรียนแล้วนั้น จึงเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่น่าศึกษาว่า นักศึกษามีการปรับตัวอย่างไรบ้างจากการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้น เพื่อให้ตนสามารถดำรงบทบาทของการเป็นนักศึกษาที่ยังคงศึกษาอยู่ในระบบของสถานศึกษาและดำรงบทบาทของการเป็นแม่ที่ตั้งครรภ์นี้ได้ไปชั่วคราวเดียวกัน

งานวิจัยนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอว่านักศึกษามีการปรับตัวอย่างไรบ้างเมื่อเกิดการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ขึ้น และอาจเป็นหนทางหนึ่งที่ช่วยให้สังคมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับรู้และเกิดความเข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคมนี้จากข้อมูลในระดับบุคคลเป็นสำคัญ ซึ่งปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ล้วนเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับทุกคนในสังคม ที่สามารถช่วยกันป้องกันดูแลและช่วยประคับประคองทั้งแม่และเด็กให้อยู่รอดปลอดภัยและอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างปกติ

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจการปรับตัวจากการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ของนักศึกษาในด้าน 1) อคติในทัศนคติ 2) บทบาทหน้าที่ 3) การพึ่งพาอาศัยผู้อื่น

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยนำแนวคิดการปรับตัวตามทฤษฎีของรอย ทั้งการปรับตัวด้านทัศนคติ การปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ และการปรับตัวด้านการพึ่งพาอาศัยผู้อื่นมาเป็นกรอบในการศึกษาและอธิบายปรากฏการณ์การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้น

เพื่อที่จะช่วยให้เข้าใจว่า นักศึกษาที่ต้องเผชิญกับการตั้งครมภ์ไม่พึงประสงค์อันเปรียบเสมือนภาวะวิกฤตหนึ่งของชีวิต มีการปรับตัวกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นนี้อย่างไร เพื่อให้ตนสามารถดำรงบทบาทของการเป็นนักศึกษาที่ยังคงศึกษาอยู่ในระบบของสถานศึกษา และดำรงบทบาทของการเป็นแม่ที่ตั้งครมภ์นี้ได้ไปในคราวเดียวกันได้

วิธีการวิจัย

ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งอยู่ในกลุ่มการศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study) ประเภทการศึกษาเฉพาะกรณีเชิงพหุ (multiple case study) ที่มีจำนวนกรณีศึกษามากกว่า 1 กรณี โดยมีขั้นตอนในการศึกษาดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาที่เคยตั้งครมภ์ในขณะกำลังศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา แล้วเลือกดำเนินการตั้งครมภ์ต่อไปจนคลอดจำนวน 8 ราย และเนื่องจากการเข้าถึงกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทำได้ยาก จึงใช้วิธีการที่เรียกว่า Snowball โดยเริ่มจากผู้วิจัยสอบถามถึงกลุ่มเป้าหมายกับบุคคลที่ผู้วิจัยรู้จัก หลังจากนั้นให้บุคคลนั้นประสานกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อถามถึงความยินยอมในการให้ข้อมูล เมื่อกลุ่มเป้าหมายยินดีและสมัครใจให้ข้อมูลจากนั้นผู้วิจัยจึงติดต่อขอสัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมายโดยตรง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก พร้อมกับการสังเกตและจดบันทึกสิ่งต่าง ๆ การสัมภาษณ์เชิงลึกในแต่ละกรณีศึกษา ผู้วิจัยเริ่มจากการสร้างสัมพันธภาพ พูดคุยรับฟังเรื่องราวต่าง ๆ จนกรณีศึกษา รู้สึกไว้วางใจ จึงให้ลงนามในหนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัย หลังจากนั้นจึงเริ่มการสัมภาษณ์แบบเปิดประเด็น ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยในขณะสัมภาษณ์ก็จะมีการสังเกตท่าทีของกรณีศึกษา ระหว่างการสัมภาษณ์ หากพบว่ากรณีศึกษาไม่สะดวกก็จะนัดมาสัมภาษณ์ในครั้งต่อไป ทั้งนี้หลังจากการสัมภาษณ์ในแต่ละครั้งผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลควบคู่ไปกับการเก็บข้อมูล เพื่อดูว่าข้อมูลที่ได้เพียงพอ

ครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัยแล้วหรือยัง หากข้อมูลไม่เพียงพอก็จะสัมภาษณ์
ครั้งต่อไปในประเด็นที่ยังไม่ครบถ้วน จนสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย
ได้ชัดเจนและคำตอบของกรณีศึกษามีความซ้ำทั้งต่างสถานที่และเวลา

3. วิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์
เชิงลึก และข้อมูลจากการสังเกต จดบันทึก หรือจากการบันทึกเสียงมาทำการวิเคราะห์
เนื้อหาเพื่อจัดเรียงหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์ โดยเลือกวิธีการนำเสนอเชิงพรรณนา

4. การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล

การศึกษานี้มุ่งศึกษาการปรับตัวจากการตั้งครมไม่พึงประสงค์ของ
นักศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจะสอบถามความยินยอมแบบสมัครใจจากผู้ให้ข้อมูล และ
ขอให้ผู้ให้ข้อมูลได้ลงนามในหนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัยก่อน
การให้ข้อมูล พร้อมทั้งชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาและการเก็บข้อมูล ตลอดจน
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษาเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลได้เข้าใจและให้ความร่วมมือ
และตลอดการวิจัยจะเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เคารพในความเป็นส่วนตัว
ของผู้ให้ข้อมูล และให้ความมั่นใจว่าข้อมูลที่ได้จะไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่ออันเป็น
เหตุให้ผู้ให้ข้อมูลเสียหาย เสื่อมเสียเกียรติชื่อเสียง และหากผู้ให้ข้อมูลต้องการยุติ
การให้สัมภาษณ์ก็สามารถทำได้ทุกเมื่อ

ผลการวิจัย

การตั้งครมไม่พึงประสงค์ของกรณีศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการตั้งครม
ในขณะที่ยังอยู่ในบทบาทของนักศึกษาที่ยังคงเรียนหนังสือ อยู่ในวัยที่ยังคงต้องพึ่งพา
ครอบครัว ฉะนั้น เมื่อเกิดการตั้งครมขึ้นเกิดในสภาวะที่พวกเขายังไม่มีความพร้อม
ไม่ได้มีการเตรียมวางแผนไว้ล่วงหน้า จึงก่อให้เกิดผลกระทบที่ตามมามากมาย
ทั้งผลกระทบด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและเศรษฐกิจ และต้องเผชิญกับความทุกข์ยาก
ในการใช้ชีวิต ภายหลังจากที่พวกเขาตัดสินใจดำรงครมไว้ในขณะที่ตนยังอยู่
ในบทบาทของนักศึกษาและเลือกจะศึกษาต่อ ไม่ยอมออกจากการศึกษา ฉะนั้น
กรณีศึกษาทั้งหมดจึงต้องพยายามปรับตัวครั้งยิ่งใหญ่ เพื่อยอมรับการตั้งครมที่เกิดขึ้น

และสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของการเป็นแม่ที่ต้องตั้งครรภ์และเลี้ยงลูกอย่างกะทันหัน ควบคู่ไปกับบทบาทของนักศึกษาที่มีหน้าที่เรียนหนังสือต่อไปได้ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอการปรับตัวที่เกิดขึ้นจากการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ของกรณีศึกษาแยกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. การปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์

Roy & Andrew, 1999, p. 107 (as cited in Kenneth D. Phillips and Robin Harris, 2014) ได้ให้ความหมายของอัตมโนทัศน์ว่าประกอบขึ้นจากความเชื่อและความรู้สึกนึกคิดที่บุคคลมีต่อตนเองในช่วงเวลาหนึ่ง ซึ่งเกิดจากการรับรู้ในตนเอง และปฏิกริยาของบุคคลรอบข้าง ที่ครอบคลุมในเรื่องการรับรู้ความรู้สึกของร่างกาย และด้านรูปลักษณ์หน้าตา รวมถึงความรู้สึกมั่นคงในตัวเอง อุดมคติ ความคาดหวัง และด้านศีลธรรมจรรยา ซึ่งจากการวิจัยครั้งนี้พบว่าสิ่งสำคัญที่ช่วยให้กรณีศึกษาสามารถเผชิญกับความทุกข์ที่เข้ามาในชีวิต และสามารถดำรงบทบาทของการเป็นแม่ที่ควบคู่ไปกับบทบาทของนักศึกษาได้ต่อไปนั้น เพราะพวกเขาได้มีการปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์ที่เกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง ดังนี้

1.1 ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง

แม้ว่ากรณีศึกษาจะต้องเผชิญกับความทุกข์และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์และตัดสินใจดำรงครรภ์ไว้จนกระทั่งคลอดและเลี้ยงลูก ในขณะที่ยังคงเรียนหนังสือไปด้วยนั้น แต่เมื่อเกิดความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง พยายามคิดในแง่บวกเพื่อให้กำลังใจตนเอง มีการปรับภาพลักษณ์ของตนเพื่อไม่ให้เกิดความรู้สึกแตกต่างเมื่อต้องเข้าสังคม และการได้รับการยอมรับจากผู้อื่น ช่วยให้กรณีศึกษาเกิดความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีศักยภาพเพียงพอที่ดำรงบทบาทของการเป็นแม่ที่ควบคู่ไปกับบทบาทของนักศึกษา และสามารถเผชิญกับผลกระทบที่ผ่านเข้ามาในชีวิตอันเนื่องมาจากการตั้งครรภ์นี้ได้ ดังนี้

1.1.1 ความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง

เมื่อกรณีศึกษามีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง ตัดสินใจที่จะดำรงครรภ์ไว้ไม่ยุติการตั้งครรภ์ และเชื่อมั่นว่าตนสามารถเรียนต่อไปพร้อม ๆ กับการตั้งครรภ์และเลี้ยงลูกได้ ส่งผลให้พวกเขาสามารถรับมือกับความทุกข์หรือผลกระทบที่เกิดขึ้น และทำหน้าที่ตามบทบาทได้ต่อไป ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“คิดว่าเราเลี้ยงเองได้ เราไม่เอาออกแน่ คิดอยู่แล้ว เพราะเหมือนว่า ยังไงเขามาเราก็ต้องเกิดเขา เขาอุตส่าห์มาเกิดกับเราแล้ว” (เอฟ, สัมภาษณ์, 6 ธันวาคม 2559)

“เราเชื่อว่าเราทำได้ แต่ตัวเราเองต้องตั้งใจเรียนให้จบ เขาจะพูดอะไร ก็ให้พูดไป เราปล่อยผ่าน ไม่สนใจ และต้องพยายามทำตัวเราให้ดีที่สุด” (เนิน, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2560)

1.1.2 การคิดในแง่บวก

ความคิดแง่บวกของกรณีศึกษาที่เกิดขึ้นนี้ เป็นสิ่งที่พวกเขารับรู้ผ่านมุมมองที่พยายามมองชีวิตในด้านดี ๆ จากเรื่องราวและประสบการณ์ของชีวิตที่เกิดขึ้น เพื่อลดความรู้สึกผิดของตนเองลง เกิดความรู้สึกผ่อนคลายมากขึ้น และเพื่อสร้างกำลังใจให้แก่ตนเอง สามารถดำรงบทบาทของการเป็นแม่และบทบาทของนักศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ได้เหมาะสมต่อไปได้ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“เปลี่ยนความคิด อย่าไปคิดว่า เธอทำไมเราเจอหนักกว่าคนอื่น นั่นแหละโชคชะตาเข้าข้างเราแล้วที่ให้เราเจอแบบนี้ เพราะเดี๋ยวหลังจากนี้จะทำให้เราเจอสิ่งดี ๆ เข้ามา คิดบวกเข้าไว้ เสด็จมีกำลังใจเรียนต่อ” (ป๊อบ, สัมภาษณ์, 12 พฤศจิกายน 2559)

“เราก็พยายามทำตัวดีขึ้น ตั้งใจเรียนขึ้น ไม่เหลวไหล จะนึกถึงลูกตลอด คนอื่นลำบากกว่าเรามาก เราก็ต้องทำได้ ต้องผ่านไปให้ได้ ก็พยายามคิดบอกตัวเองแบบนี้อะคะ เราก็จะรู้สึกดีขึ้น มีกำลังใจขึ้น” (เนิน, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2560)

1.1.3 การปรับภาพลักษณ์

ในช่วงของการตั้งครุภรณ์ เมื่อขนาดของครุภรณ์มีการขยายขนาดเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ กรณีศึกษาทั้งหมดเล่าว่า พวกเขาพยายามจะปรับภาพลักษณ์ของตนเองด้วยวิธีการต่างๆ ได้แก่ การใส่ชุดนักศึกษาที่มีขนาดใหญ่ขึ้น การใส่เสื้อคลุม หรือการเอากระเป๋าามาสะพายด้านหน้า ไม่ให้ผู้อื่นสังเกตเห็นชัด เพื่อช่วยในการปกปิดไม่ให้บุคคลอื่นรู้ว่าตนตั้งครุภรณ์ และช่วยสร้างความมั่นใจในรูปลักษณ์ของตนในขณะที่มาเรียนหนังสือและใช้ชีวิตประจำวันได้ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“เวลามาเรียนหรือไปไหน ก็หาแจ๊คเก็ตตัวใหญ่ ๆ ตัวประจำ ตัวโปรดเลยตัวนั้น คือก็ต้องใส่ตลอด ใส่จนชินเลย แล้วก็มีการเป่าอันนี้ ก็ใช้กระเป่าแล้วเอามาสะพายข้างหน้า” (บูบ, สัมภาษณ์, 12 พฤศจิกายน 2559)

“เสื้อแจ๊คเก็ตนี้ แจ๊คเก็ตใหญ่ ๆ เราก็จะใส่ไว้ ตอนไปเรียน หรือไปไหน ก็อย่างน้อย เราก็คิดว่ามันช่วยปิดบัง ไม่ให้ใครเห็นท้องเราชัด” (มาย, สัมภาษณ์, 17 พฤษภาคม 2560)

1.1.4 การทำตนเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากผู้อื่น

ภายหลังจากที่กรณีศึกษาตัดสินใจดำรงชีวิตไว้ ยอมรับตนเองในบทบาทของการเป็นแม่ที่ต้องอุ้มท้อง เลี้ยงลูกในขณะที่ยังคงเรียนต่อไปด้วย พวกเขาจะพยายามดูแลช่วยเหลือตนเอง ตั้งใจเรียนหนังสือ และทำชีวิตตนเองให้ดีขึ้น เพื่อให้บุคคลอื่นได้เห็นถึงคุณค่า ศักยภาพ และเกิดการยอมรับในตัวของพวกเขา ซึ่งการได้รับการยอมรับจากผู้อื่นก็ถือเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญที่ช่วยให้กรณีศึกษารู้สึกว่า ตนยังคงมีคุณค่าแม้ว่าจะเคยทำเรื่องผิดพลาดขึ้น และมีกำลังใจในการใช้ชีวิตต่อไปได้ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“เอฟก็พยายามทำตัวให้ตัวเองแบบว่า ถ้าเราเป็นแบบนี้ เขาก็อยากช่วยเหลือเรานั้น ไม่อยากแบบว่าพอเราท้องแล้ว เออ ไม่ไปเรียนดีกว่า มันเหมือนเป็นการที่ว่า ถ้าเราไม่คิดพุงตัวเองขึ้นมาก่อน คนอื่นเขาก็ไม่อยากช่วยเรา แต่ที่เราช่วยตัวเอง เราพยายามช่วยตัวเอง” (เอฟ, สัมภาษณ์, 11 มกราคม 2560)

“ก็มีอาจารย์ขึ้นชมณะคะ ว่าเราขยันนะ นี่ขนาดท้องยังขยัน เหมือนทำโปรเจค ก็เสร็จเร็ว ก็รู้สึกมีกำลังใจอะคะ” (นัท, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2560)

1.2 การใช้ชีวิตอย่างมีความหวัง

แม้ว่ากรณีศึกษาหลายรายจะเคยท้อใจและเกือบจะยุติการเรียนของตน เพราะเกิดความกดดันที่ต้องเผชิญกับผลกระทบที่เกิดขึ้นและตกอยู่ในสภาวะ

ที่ตนเองต้องตั้งครมรึเลี้ยงลูก และยังคงต้องเรียนหนังสือ ต้องพึ่งพาครอบครัวและคนรอบข้างไปด้วย แต่เมื่อพวกเขาได้รับความคาดหวังจากครอบครัว ที่หวังจะให้พวกเขาได้เรียนจบ ตลอดจนความคาดหวังที่พวกเขามีต่อตนเอง ได้แก่ การได้เรียนหนังสือจบ ได้มีงานทำที่ดี ๆ สามารถเลี้ยงตนเองและลูกได้ ก็ส่งผลให้พวกเขาได้ใช้ชีวิตอย่างมีความหวัง มีจุดมุ่งหมาย เห็นคุณค่าของชีวิตตนมากยิ่งขึ้น และเกิดเป็นแรงผลักดันที่ช่วยให้พวกเขาสามารถก้าวข้ามผ่านช่วงเวลาที่ย่ำแย่ไปได้ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“คือตอนนั้นหนูท้อใจไปเลยอะ ไม่อยากเรียนแล้ว ไม่อยากเรียนเลย แต่หนูก็คิดได้นะ หนูต้องทำทุกอย่างเพื่อลูกนะ เดี่ยวต่อไปข้างหน้าคือลูกอะ ถ้าเราไม่ทำอะ ลูกเขาจะลำบาก ลูกไม่มีเหมือนคนอื่น ลูกคงอายเพื่อน” (กุก, สัมภาษณ์, 8 กุมภาพันธ์ 2560)

“เหมือนทุกคนส่งให้หนูเรียน เขาฝากความหวังไว้ที่เราหมด ให้เราเรียนจบ พอรู้ว่าท้อ ก็ยังคิดว่ายังไงก็จะเรียนต่อไป เรียนทุกวันเลยคะ” (ดวง, สัมภาษณ์, 2 มิถุนายน 2560)

1.3 การคำนึงถึงศีลธรรม

เพราะการคำนึงถึงศีลธรรมที่เกี่ยวกับความเชื่อในเรื่องของบาปบุญ ความตระหนักรู้ในความรู้สึกลึกซึ้งผิดชอบชั่วดีของภรรยาตัวเอง ที่ช่วยให้พวกเขาทำใจยอมรับการตั้งครมรึได้ง่ายขึ้นและตัดสินใจที่จะดำรงครมรึไว้ไม่ยุติการตั้งครมรึ และพยายามแก้ไขความผิดพลาดจากการตั้งครมรึไม่พึงประสงค์ของตนในขณะที่ยังเรียนหนังสือ ด้วยการพยายามตั้งใจเรียนหนังสือให้จบ และใช้ชีวิตไปในทางที่ดีขึ้น เพื่อบรรเทาความรู้สึกลึกซึ้งที่มีต่อพ่อแม่และตนเองให้ลดน้อยลง สามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตไปในทางที่ถูกต้องเหมาะสมตามบทบาทหน้าที่ของตนต่อไปได้ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“หนูก็คิดนะคะ ว่าหนูต้องเรียนให้จบ ส่งสารพ่อแม่ พ่อแม่อุตส่าห์ส่งเราเรียน เขาก็คาดหวังให้เราเรียนจบ มีงานทำ เลี้ยงลูกได้อะคะ” (นัท, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2560)

“กลัวบาปด้วย เพราะว่าเคยไปนั่งกรรมฐาน แล้วพระอาจารย์
ก็สอน ก็เลยแบบ เราไม่เอาลูกออกดีกว่า” (ปัป, สัมภาษณ์, 12
พฤศจิกายน 2559)

จากทั้งหมดที่กล่าวข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าการปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์
ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเองของกรณีศึกษา ได้แก่ ความรู้สึก
มีคุณค่าในตนเอง ที่เกี่ยวกับความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง การคิดในแง่บวก
การทำตนเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากผู้อื่น และการปรับภาพลักษณ์ การใช้ชีวิต
อย่างมีความหวัง รวมทั้งการคำนึงถึงศีลธรรมนั้น เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้กรณีศึกษา
เกิดความรู้สึกว่าตนเองก็มีคุณค่า แม้ว่าจะเคยทำเรื่องที่ไม่ดีพลาดมา ช่วยลด
ความรู้สึกผิดในจิตใจอันเกิดจากความสำนึกในความรู้ในความผิดชอบชั่วดีของตน
มีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนว่าจะสามารถดำรงบทบาทของการเป็นแม่ที่เกิดขึ้น
อย่างกะทันหันนี้ควบคู่ไปกับบทบาทของนักศึกษาได้ พร้อมทั้งสามารถปรับตัว
และดำเนินชีวิตไปในทางที่ถูกต้องเหมาะสมตามบทบาทหน้าที่ของตนต่อไปได้
อย่างมีความหวังและกำลังใจ

2. การปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่

เมื่อกรณีศึกษาทราบว่าตนตั้งครรภ์และตัดสินใจดำรงครรภ์ไว้ และต้องมา
ดำรงบทบาทของความเป็นแม่ที่ทำหน้าที่คอยดูแลลูกของตน ทั้งในขณะที่ตั้งครรภ์
และภายหลังการคลอดอย่างกะทันหันนั้น ก็ได้สร้างความทุกข์ยากในการดำเนินชีวิต
แก่พวกเขาเป็นอย่างมาก เพราะเป็นการตั้งครรภ์ในขณะที่พวกเขายังอยู่ในบทบาท
นักศึกษาที่มีหน้าที่เรียนหนังสือ และยังคงพึ่งพาครอบครัวอยู่ ฉะนั้นเพื่อให้ตน
สามารถแสดงบทบาทของความเป็นแม่ และบทบาทของการเป็นนักศึกษาไปใน
คราวเดียวกัน กรณีศึกษาทั้งหมดจึงมีความจำเป็นต้องปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่
เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของตนได้ต่อไป ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอเกี่ยวกับ
การปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ที่เกิดขึ้นจากการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ของนักศึกษา
โดยแบ่งเป็น 2 บทบาท ดังนี้

2.1 บทบาทของการเป็นแม่

บทบาทของการเป็นแม่ ถือว่าเป็นบทบาทที่ยิ่งใหญ่ในชีวิตของผู้หญิงที่ต้องปรับตัวเพื่อทำหน้าที่ตั้งครรภ์และเลี้ยงลูกของตน ทว่าเมื่อกรณีศึกษาซึ่งยังอยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียน เกิดการตั้งครรภ์ขึ้นและเป็นการตั้งครรภ์ในขณะที่พวกเขา ยังไม่พร้อม เป็นการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ การต้องมารับบทบาทของการเป็นแม่อย่างกะทันหันนี้เอง สร้างความทุกข์ยากในการดำเนินชีวิตของพวกเขาเป็นอย่างมาก และส่งผลให้พวกเขามีความจำเป็นต้องปรับตัวครั้งยิ่งใหญ่เพื่อมาดำรงบทบาทของการเป็นแม่ควบคู่ไปกับบทบาทของนักศึกษา ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอการปรับบทบาทของการเป็นแม่ออกเป็น 2 ช่วง ดังนี้

1. ช่วงตั้งครรภ์จนถึงคลอด

เมื่อต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายที่เกิดจากการตั้งครรภ์ ส่งผลให้กรณีศึกษาเกิดความรู้อึดกวิตกกังวลเป็นอย่างมาก ทั้งความกังวลเกี่ยวกับตนเองและลูกในครรภ์ ตลอดจนความกังวลที่ต้องอุ้มท้องลูกพร้อมกับการมาเรียนหนังสือไปด้วย เนื่องจากพวกเขาไม่สามารถที่จะดูแลตนเองได้อย่างเต็มที่ในช่วงที่ตั้งครรภ์เพราะยังคงต้องมาเรียนหนังสือ กรณีศึกษาบางรายอยู่หอพัก ไม่ได้มีครอบครัวหรือคนที่คอยดูแลพวกเขาอย่างใกล้ชิด บางรายยังคงปิดบังเรื่องการตั้งครรภ์ของตนไม่ให้ครอบครัวรู้ การปรับตัวเพื่อรับบทบาทของการเป็นแม่ที่ตั้งครรภ์และต้องคอยดูแลสุขภาพของตนและลูกในครรภ์ ก็สร้างความยากลำบากในการใช้ชีวิตประจำวันแก่พวกเขาเป็นอย่างมาก ดังนี้

2.1.1 การเลือกรับประทานอาหาร

เมื่อต้องคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับลูกในครรภ์ อาหารจึงเป็นสิ่งทีกรณีศึกษาให้ความสนใจเป็นอย่างมาก กรณีศึกษารายหนึ่งเล่าว่า จากเดิมที่ไม่เคยทานหรือไม่ชอบทานอาหารบางประเภท ก็จำเป็นต้องปรับตัวและทานอาหารนั้นเพื่อบำรุงลูกในครรภ์ นอกจากนี้ กรณีศึกษาหลายรายก็ต้องเลี่ยงอาหารที่ไม่ก่อประโยชน์และอาจเกิดผลกระทบกับลูกในครรภ์ ซึ่งก็สร้างความยากลำบากในการใช้ชีวิตประจำวันของพวกเขา เพราะพวกเขายังคงต้องมาเรียนหนังสือ บางรายอยู่หอพัก ไม่สามารถทำอาหารรับประทานเองได้ หรือไม่สามารถเลือกทานอาหารตามต้องการได้อย่างสะดวก ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“เราดูแลตัวเองมากขึ้น จากคนไม่กินผักก็กินพอท้องก็จะเลือกกินมากขึ้น บำรุงลูก เพราะเราต้องเกิดให้เขาแข็งแรงอะนะ” (เอฟ, สัมภาษณ์, 11 มกราคม 2560)

“ตอนอยู่หอเราไม่ได้ทำอาหารทานเอง อยู่หอในเราไม่ให้ทำอาหาร เราก็ต้องซื้อทาน แต่เราก็ต้องพยายามเลือกอาหารที่ดี เพราะจริง ๆ ผงชูรสที่ร้านเขาก็ต้องใส่อยู่แล้ว ถ้าหนูกินอาหารตามสั่งหนูก็จะบอก แต่ถ้าข้าวราดแกงที่โรงอาหารเราก็จะบอกไม่ได้เลยไม่ได้ เพราะเขาทำสำเร็จไว้แล้ว เราเลยต้องเลือกที่จะกินอาหารตามสั่ง” (นัท, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2560)

2.1.2 การพักผ่อนและนอนหลับ

จากการสัมภาษณ์ กรณีศึกษาแล้วว่า ก่อนที่จะตั้งครรรภ์ พวกเขาใช้เวลาส่วนใหญ่ในช่วงกลางวันไปกับการเรียน เล่นและทำกิจกรรมที่ตนเองสนใจ ส่วนในช่วงกลางคืนจะเป็นเวลาในการทบทวนบทเรียน อ่านหนังสือสอบ แต่เมื่อพวกเขาอยู่ในช่วงตั้งครรรภ์ก็จำเป็นต้องปรับตัว เปลี่ยนแปลงเวลานอนและพักผ่อนใหม่ โดยการใช้เวลาในช่วงกลางวันหรือช่วงที่ว่างจากการเรียนมาทำการบ้าน อ่านหนังสือ เพื่อกลางวันจะได้พักผ่อนเต็มที่ ไม่กระทบต่อสุขภาพของตนเองและลูกในครรรภ์ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“ปรับให้นอนเร็วขึ้น ปกติจะนอนหลังสี่ทุ่ม แต่พอท้องเราก็จะนอนไม่ให้เห็นสี่ทุ่ม เหมือนอ่านหนังสือเรียน ก็มาอ่านช่วงกลางวันแทน มีเวลาว่างก็อ่านอะคะ คือไม่เอามาอ่านกลางคืน” (นัท, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2560)

“พอเพื่อนรู้ใช่ไหมว่าหนูท้อง เพื่อนก็จะไม่ค่อยให้ช่วยเยอะ เวลาทีมงานกลุ่มไรแบบนี้อะคะ เพื่อนก็สงสารเรา ไม่อยากให้เราเครียด เพื่อนก็จะคอยช่วยเหลือ เราก็มีเวลาพักผ่อนเยอะขึ้น” (นีน, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2560)

2.1.3 การฝากครรภ์

เมื่อต้องดำรงบทบาทของการเป็นแม่ในช่วงที่ตั้งครรภ์จนถึงคลอดนั้น นอกเหนือจากการดูแลใส่ใจเกี่ยวกับการเลือกรับประทานอาหาร การพักผ่อน นอนหลับแล้ว กรณีศึกษาทั้งหมดก็จำเป็นต้องฝากครรภ์เพื่อดูแลสุขภาพของตน และลูกในครรภ์ตามคำแนะนำของหมอด้วยเช่นกัน และแม้ว่าการไปฝากครรภ์ จะช่วยให้การณศึกษารู้สึกคลายความกังวลเกี่ยวกับสุขภาพของตนและลูกในครรภ์ เพราะได้รับคำแนะนำและได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดจากหมอ แต่การต้องปรับตัว ทั้งในเรื่องของการดูแลตนเองและการทานยาบำรุงครรภ์ รวมทั้งการต้องไปพบหมอ ที่ตนฝากครรภ์ตามเวลาที่กำหนดนี้เอง ก็เกิดเป็นความยุ่งยากในการใช้ชีวิตประจำวันแก่พวกเขา ทั้งในส่วนของกรต้องจัดการกับเวลาที่ต้องมาฝากครรภ์ ซึ่งบางครั้งก็ต้องกระทบกับเวลาเรียน ตลอดจนค่าใช้จ่ายในการฝากครรภ์ ดังตัวอย่าง บทสัมภาษณ์ที่ว่า

“เอเฟเรียนไปท้องไปด้วย ถึงบางที่นั้นไม่ค่อยได้ไปเรียน เพราะบางที่เราต้องไปหาหมออะไรอย่างนี้ ก็มีที่ต้องขาดเรียน”
(เอเฟ, สัมภาษณ์, 6 ธันวาคม 2559)

“หนูก็จะจัดเวลาเองตอนไปหาหมอ คือก็จะบอกหมอ ว่าหนูไปหาวันนี้ละ เพราะหนูไม่มีเรียน ก็จะบอกหมอไว้ เหมือนบางที่ช่วงไหนที่เราสอบ ก็ต้องบอกหมอไปว่าช่วง อาทิตย์นี้เราสอบนะ หมอว่างอีกช่วงไหนบ้าง” (ดวง, สัมภาษณ์, 2 มิถุนายน 2560)

2. ช่วงหลังคลอด

ช่วงหลังการคลอดลูก เป็นช่วงเวลาที่กรณีศึกษาทั้งหมดต้องปรับตัว ครั้งยิ่งใหญ่เพื่อรับบทบาทของการเป็นแม่อย่างเต็มรูปแบบ ทั้งในส่วนของกรต้องดูแล สุขภาพของตนเอง การต้องดูแลใส่ใจในเรื่องของอาหารการกินภายหลังการคลอด ใหม่ ๆ ตลอดจนการให้นมและเลี้ยงลูกด้วยตนเอง ควบคู่ไปกับบทบาทของการเป็น นักศึกษาที่ต้องไปเรียนหนังสือด้วย ดังนี้

2.1.4 การเลือกรับประทานอาหาร

หลังจากคลอดลูกแล้ว กรณีศึกษาทั้งหมดจำเป็นต้องเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ และเลี่ยงอาหารที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อตนเองและลูกตามคำแนะนำของผู้ใหญ่ที่ดูแลหรือคนในครอบครัว เพื่อช่วยบำรุงร่างกายของตนเองภายหลังจากการคลอด และบำรุงน้ำนม ซึ่งการที่ต้องพิถีพิถันในการรับประทานอาหารนี้ก็เป็นเรื่องที่สร้างความยุ่งยากให้กับพวกเขา ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“เหมือนหลังคลอดการกินก็ต้องปรับค่ะ เหมือนเราต้องให้นมลูกใช้ไหมคะ กินอะไรที่มีประโยชน์ ไม่กินของเย็น กินอาหารที่บำรุงน้ำนม กะเพราะอะไรอย่างนี้ หรือว่าพริกไทยคือแม่ก็จะทำให้ ไม่กินน้ำเย็น ไม่กินน้ำแข็ง ไม่กินหอยเยาะอะ แต่ยิ่งเวลามาเรียน อยู่ยากเลยคะตอนนั้น เห็นเพื่อนกินอยากไปหมด” (นีน, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2560)

“กินปลาตัวเล็ก กินหมดอะ แม่ให้กินอะไร กิน เพราะว่าถ้าเราไม่ทำ แบบนั้นอะก็ไม่ได้อีก เหมือนกับสมัยแม่ แม่บอกจะเมื่อย เมื่อยตามข้อ ตามกระดูกอะไรแบบนี้ ยิ่งเสียเลือดเยอะ ก็จะมาตามปลายนิ้วอะไรแบบนี้” (เฟฟ, สัมภาษณ์, 11 มกราคม 2560)

2.1.5 การให้นมและเลี้ยงลูก

นอกเหนือจากการดูแลสุขภาพของตนเองภายหลังจากการคลอดลูกแล้วหน้าที่ที่สำคัญอีกหนึ่งหน้าที่หนึ่งที่กรณีศึกษาต้องเผชิญคือ บทบาทของการเป็นแม่ที่ให้นมและเลี้ยงลูกของตน ซึ่งการต้องเลี้ยงลูกและให้นมลูกนี้เอง ที่ทำให้กรณีศึกษาต้องปรับตัว เปลี่ยนวิถีชีวิตและเรียนรู้ ฝึกหัดการเลี้ยงลูกด้วยตนเอง เพราะไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อน และเนื่องจากพวกเขายังคงเรียนหนังสืออยู่ จึงทำให้ต้องจัดการกับเวลาของตนในการเลี้ยงลูกควบคู่ไปกับการเรียน และขอความช่วยเหลือจากคนในครอบครัวและคนที่พวกเขาไว้วางใจ ให้ช่วยดูแลเลี้ยงลูกให้ในขณะที่พวกเขาไปเรียนหนังสือ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“ชีวิตเปลี่ยนไปเยอะตั้งแต่มีลูก เพราะว่าเมื่อก่อนไม่ค่อยทำอะไรเอง คือมันเปลี่ยนไปเยอะมากคะ หนูต้องทำอะไรเองหมด เหนื่อยมาก แต่ว่าก็ต้องทำให้ได้ งานบ้านทำอะไรกับข้าวทำอะไร ต้องเรียนอีก ลูกก็ทำอะไรเอง เสื้อผ้าซักเอง ทั้งของเขาของลูกของหนู หนูทำอะไรเองหมด (ก๊าก, สัมภาษณ์, 8 กุมภาพันธ์ 2560)

“หนูเลี้ยงลูกเอง เหมือนถ้าเปิดเทอม กลางวันให้เขาอยู่กับย่า คือเราก็จะมีนมไว้ให้เขาก่อนไปเรียน แล้วเลิกเรียน กลับมาก็มาเลี้ยงเอง” (ดวง, สัมภาษณ์, 2 มิถุนายน 2560)

2.2 บทบาทของการเป็นนักศึกษา

เมื่อกรณีศึกษาตัดสินใจที่จะศึกษาต่อ ไม่ยอมที่จะสูญเสียโอกาสทางการศึกษาหลังจากที่ทราบว่าคุณตั้งครรภ์ ก็ส่งผลให้พวกเขาต้องปรับตัวในบทบาทของการเป็นนักศึกษา ที่จำเป็นต้องจัดการกับเวลาเรียนของตนและต้องใช้ความพยายามในการทุ่มเทกับการเรียนมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม ดังนี้

2.2.1 ความพยายามและทุ่มเทกับการเรียนที่มากขึ้น

ผลกระทบที่เกิดขึ้น ภายหลังจากการที่กรณีศึกษาตัดสินใจดำรงครรภ์ไว้และเลี้ยงลูกควบคู่ไปกับการศึกษาเล่าเรียน ได้แก่ การต้องพักการศึกษาไว้ช่วงที่ตั้งครรภ์และคลอดลูก จนส่งผลให้พวกเขาสำเร็จการศึกษาช้ากว่าเพื่อนร่วมรุ่น ความรู้สึกผิดของตนเองที่มีต่อครอบครัว ตลอดจนการได้รับการนิทาญถูกหรือคำสบประมาทจากคนรอบข้างว่าพวกเขาไม่น่าจะเรียนจบ เหล่านี้เองที่ส่งผลให้กรณีศึกษาจำเป็นต้องปรับบทบาทในการเป็นนักศึกษาของตน ด้วยความพยายามและทุ่มเทกับการเรียนมากขึ้น ไม่ยอมที่จะสูญเสียโอกาสทางการศึกษา เพื่อให้ตนเองสามารถเรียนจบและสร้างความภาคภูมิใจให้ครอบครัวได้ ลดความรู้สึกผิดของตนเอง และเพื่อต้องการจะลบคำสบประมาทจากคนรอบข้าง ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“มีวิชาภาษาอังกฤษ คือเราจะอ่อน แต่เราก็จะพยายามเวลาเพื่อนนัดไปติว เราต้อง 8 เดือนตอนนั้น เรายังไปติวกับเพื่อนที่หอสมุดเลย ก็ต้องพยายามมากขึ้นอะคะ” (นีน, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2560)

“เอฟก็คิดว่า ถึงเอฟจะทำให้พ่อแม่เสียใจเรื่องนี้ แต่เอฟก็เรียนอยู่ เอาตะ เรียนให้จบ เพื่อพาน้ำพ่อแม่ให้รอด ไหน ๆ เราต้องแล้ว ก็จะต้องเรียนให้จบ คู่กันไปเลย ให้ดู ไปเลยว่่าที่เขาดูถูกเรานั้น เราต้องทำให้ได้” (เอฟ, สัมภาษณ์, 11 มกราคม 2560)

2.2.2 การจัดการกับเวลาเรียน

เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายอันเนื่องมาจากตั้งครรภ์ ส่งผลให้กรณีศึกษาารู้สึกว่าเหนื่อย เพลียง่าย ทำกิจกรรมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยไม่ได้ เท่าที่ควร และกรณีศึกษาบางรายเมื่อกลับบ้านก็ต้องทำหน้าที่เลี้ยงลูก ทำงานต่าง ๆ ในบ้านด้วยตนเอง จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้พวกเขาารู้สึกว่าตนไม่มีเวลาให้กับการเรียนอย่างเต็มที่ จึงต้องจัดการกับเวลาเรียนและปรับตัวให้สามารถใช้ชีวิตไปตามปกติได้ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“ตอนเราลงทะเลเบียน พอรู้ว่าเรามีนั้นองแล้ว เราก็พยายามลงทะเลเบียนให้มันกระจาย ๆ ไปอะคะ ให้เรียนไม่เยอะ ไม่ให้หนักมาก” (นัท, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2560)

“เรียนก็ยาก ถึงมายต้องเลี้ยงลูกไป อ่านหนังสือไปนั่นแล ถึงบางที่มายก็อดเสียงเวลาอาจารย์สอน เราก็มาฟัง ๆ ๆ ไป ตอนเลี้ยงลูก ให้นมลูก เพราะเหมือนบางที่เราเรียนในห้อง มั่นยาก เวลาทบทวนก็ไม่มี” (มาย, สัมภาษณ์, 17 พฤษภาคม 2560)

จากที่กล่าวข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าเมื่อกรณีศึกษาตัดสินใจดำรงครรภ์ไว้ในสภาวะที่ตนยังไม่มีความพร้อมและเรียนอยู่ด้วยนั้น ก็ส่งผลให้พวกเขาต้องปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ของตน ทั้งในการปรับบทบาทของการเป็นแม่ในช่วงระหว่างตั้งครรภ์จนคลอด ได้แก่ การเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ การนอนหลับพักผ่อน และการฝากครรภ์ เพื่อให้ตนและลูกในครรภ์มีสุขภาพที่แข็งแรง และในช่วงหลังคลอด ที่จำเป็นต้องปรับตัวทั้งในเรื่องของการดูแลอาหารการกิน หลีกเลี้ยงอาหารที่ไม่เหมาะสมภายหลังคลอด รวมถึงการให้นมและเลี้ยงลูก และปรับบทบาทของการเป็นนักศึกษาที่ต้องจัดการกับเวลาเรียนของตน และต้องพยายาม

ทุ่มเทกับการเรียนของตนให้มากขึ้นกว่าเดิม เพื่อให้ตนสามารถดำรงบทบาทของการเป็นนักศึกษาและบทบาทของการแม่ควบคู่กันไป และดำเนินชีวิตได้ต่อไป

3. การปรับตัวด้านการพึ่งพาอาศัยผู้อื่น

การตั้งครมภิในขณะที่ตนยังศึกษาเล่าเรียน และต้องทำหน้าที่เรียนหนังสือไปด้วยพร้อมกับการตั้งครมภิและเลี้ยงลูกไปด้วยนั้น สร้างความยากลำบากในการดำเนินชีวิต และก่อให้เกิดผลกระทบที่ตามมามากมาย ฉะนั้นเพื่อให้ตนสามารถดำเนินชีวิตประจำวันได้ต่อไป กรณีศึกษาจึงจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอเกี่ยวกับการปรับตัวด้านการพึ่งพาระหว่างกันที่เกิดขึ้นจากการตั้งครมภิไม่พึ่งประสงค์ของนักศึกษา ดังนี้

3.1 ครอบครัว

ครอบครัว อันได้แก่ พ่อ แม่ ญาติพี่น้องของกรณีศึกษานี้ จะเป็นกลุ่มบุคคลที่กรณีศึกษาไว้วางใจ ขอความช่วยเหลือและพึ่งพามากที่สุด ทั้งในเรื่องของการให้คำแนะนำ คำปรึกษา กำลังใจ ตลอดจนค่าใช้จ่ายในการเรียน ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงลูก และช่วยดูแลเลี้ยงลูกให้ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“แม่กับพ่อจะบอกว่าไม่ต้องคิดมาก ไม่ต้องเครียด เขาก็ยังมาส่งสารเราด้วยซ้ำ แม่บอกว่า แม่ก็ยังส่งสารเราด้วยซ้ำ ก็พอต้องแบกท้องไปเรียนอะ เหนื่อย ไม่ใช่คนธรรมดาที่ท้องจะได้นั่งอยู่บ้าน แต่ต้องท้องแล้วไปเรียนอีก” (เอฟ, สัมภาษณ์, 11 มกราคม 2560)

“ช่วงท้อง แม่จะช่วยตลอด ให้กำลังใจ ทำให้เราไม่เครียด ให้เราผ่านมาได้ เรื่องเงินด้วย แกก็จะบอกว่าถ้าเรากินไม่อิ่มบอกเลย” (นีน, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2560)

3.2 แฟน

แฟนหรือคนรักของกรณีศึกษา มักเป็นบุคคลอันดับแรก ๆ ที่พวกเขาเลือกที่จะปรึกษา ขอความช่วยเหลือ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“เขากลัวเราเครียดก็ทำให้เราสบายใจไป แล้วค่ากิน ค่าอยู่ ค่าผ่อนนี่ของลูก แฟนก็ให้หมดเลย” (บีบ, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2560)

“เหมือนเราใกล้สอบ แฟนก็จะให้กำลังใจเราตลอด” (นีน,
สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2560)

3.3 เพื่อน

นอกเหนือจากครอบครัวและแฟนแล้ว เพื่อนสนิทหรือเพื่อนในกลุ่มที่เรียนด้วยกันกับภรรยาศึกษานั้นนับเป็นกลุ่มบุคคลหนึ่งที่คอยดูแลและให้ความช่วยเหลือพวกเขาโดยตลอด โดยในช่วงที่พวกเขาตั้งครรภ์และมาเรียนหนังสือ เพื่อนจะเป็นบุคคลที่คอยคำปรึกษา กำลังใจ หรือช่วยปกป้อง ปกปิดความลับเรื่องการตั้งครรภ์ของพวกเขา และคอยดูแล อำนวยความสะดวก ช่วยเหลือในเรื่องของการเรียนดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“เพื่อน ตอนอยู่มหาลัย เขาก็จะช่วยดูแล เรื่องอาหาร การกิน ตอนที่เราท้อง เวลาเพื่อนลงไปซื้อข้าว เขาก็จะซื้อขึ้นมาให้เราที่ห้องอะคะ เรื่องการเรียน การบ้าน งานคู่ งานกลุ่ม เพื่อนก็จะช่วยหมด” (นัท, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2560)

“พี่รู้ไหม มันต้องเจียดเวลามาก ๆ เลยตอนเรียน แต่โชคดี มีเพื่อนดี มันช่วยดีวให้ บางทีที่เราอ่านหนังสือไม่ไหวจริง ๆ มันอ่านให้ฟังเลยนะ” (มาย, สัมภาษณ์, 17 พฤษภาคม 2560)

3.4 อาจารย์

จากการศึกษา พบว่า มีภรรยาศึกษา 4 ราย เลือกว่าจะเปิดเผยเรื่องการตั้งครรภ์และมีลูกของตนให้กับอาจารย์ได้ทราบ โดยภรรยาเล่าว่า ภายหลังจากที่พวกเขาตัดสินใจเปิดเผยเรื่องการตั้งครรภ์ของตนกับอาจารย์ที่ปรึกษา หรืออาจารย์ประจำวิชาเรียนไปแล้วนั้น อาจารย์ก็จะคอยให้ความช่วยเหลือแก่พวกเขาทั้งในเรื่องของเวลาเรียน การบ้าน การสอบ ตลอดจนคำปรึกษาและกำลังใจดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“อาจารย์นั้น ดีมากเลย ช่วยจนจบ แบบว่าพอจบ พอไปเรียนต่อปีห้า อาจารย์ก็ช่วย เอฟเดี่ยวอาจารย์ส่งงานไปให้” (เอฟ,
สัมภาษณ์, 6 ธันวาคม 2559)

“เราก็ลองนับดูว่าตอนนี้เราก็เดือนแล้ว เราก็คิดว่ามันต้องมีทางแก้ไข ก็ไปปรึกษาอาจารย์ทุกวิชาเลย คือบอกกับอาจารย์ทุกวิชาว่าห้อง อาจต้องขอสอบก่อน ก็แบบทำเรื่อง ยื่นคำร้องขอสอบก่อน” (เน็น, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2560)

3.5 ครอบครัวแฟน

ครอบครัวของแฟน ได้แก่ พ่อแม่ ญาติพี่น้องของแฟน ก็เป็นอีกที่พึ่งพาหนึ่งของกรณีศึกษาและคอยช่วยเหลือ ทั้งในส่วนของการช่วยเหลือลูกในขณะที่พวกเขา มาเรียนหนังสือ และช่วยเหลือทางด้านการเงิน โดยกรณีศึกษารายหนึ่งได้เล่าว่า ปัจจุบันหนึ่งที่ทำให้เธอตัดสินใจตั้งครรรค์ต่อและไม่ออกจากการศึกษา นั้น เพราะ แม่ของฝ่ายชายยอมรับ และพร้อมจะเลี้ยงลูกของเธอให้ภายหลังจากการคลอด ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“แม่แฟนพูดว่าจะช่วยเหลือให้ เราก็เลยสบายใจ แม่แฟนช่วยเหลือ โอดะ เขาเกิดให้ ก็อยู่บ้านนั้นพักหนึ่ง ก็โอดะ” (ปัป, สัมภาษณ์, 12 พฤศจิกายน 2559)

จากทั้งหมดที่กล่าวข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่า กรณีศึกษาจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยขอความช่วยเหลือจากบุคคลที่ตนมีความสัมพันธ์ด้วย ได้แก่ ครอบครัว แฟน เพื่อน อาจารย์ และครอบครัวของแฟน เป็นการพึ่งพาขอความช่วยเหลือทั้งในเรื่องของค่าใช้จ่ายของเธอและลูกทั้งในช่วงที่ตั้งครรรค์และภายหลังการคลอด ค่าการศึกษาที่พักอาศัย การเรียน ตลอดจนคำแนะนำปรึกษาและกำลังใจ ซึ่งการปรับตัวด้านการพึ่งพาอาศัยผู้อื่นและได้รับการช่วยเหลือเหล่านี้เอง ที่ส่งผลให้กรณีศึกษาทั้งหมดสามารถเผชิญกับความทุกข์ยากที่ผ่านเข้ามาในชีวิต อันเนื่องมาจากการตั้งครรรค์ ในขณะที่ตนยังเรียนหนังสือได้ต่อไป

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะการวิจัย

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าเพื่อให้ตนสามารถดำรงบทบาทของความเป็นแม่ที่ต้องตั้งครรรค์และเลี้ยงลูกอย่างกะทันหัน ควบคู่ไปกับบทบาทของนักศึกษาที่ยังคงทำหน้าที่ศึกษาเล่าเรียนไปด้วยนั้น ก็ส่งผลให้กรณีศึกษาทั้งหมด

จำเป็นต้องปรับตัวครั้งยิ่งใหญ่เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในชีวิตที่เกิดขึ้น ทั้งการปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์ ซึ่งเป็นการปรับตัวที่เกิดขึ้นจากความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเองของกรณีศึกษา ได้แก่ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ในส่วนที่เกี่ยวกับความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง การคิดในแง่บวก การได้รับการยอมรับจากผู้อื่น และการปรับภาพลักษณ์ การใช้ชีวิตอย่างมีความหวัง รวมทั้งการคำนึงถึงศีลธรรมนั้น เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้กรณีศึกษาเกิดความรู้สึกว่าตนเองก็มีคุณค่าแม้ว่าจะเคยทำเรื่องที่ไม่ดีพลาดมา ช่วยลดความรู้สึกผิดในจิตใจอันเกิดจากความสำนึกไว้ในความผิดชอบชั่วดีของตน มีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนว่าจะสามารถดำรงบทบาทของการเป็นแม่ที่เกิดขึ้นอย่างกะทันหันนี้ควบคู่ไปกับบทบาทของนักศึกษาได้ ซึ่งสอดคล้องกับศิริประภา พิมณูวงศ์ (2550) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการปฏิบัติตนของมารดาวัยรุ่นหลังคลอด พบว่า ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการปฏิบัติตนของมารดาวัยรุ่นหลังคลอดอย่างชัดเจน และอรทัย ทรงผาสุข (2551) ศึกษาอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคล อัตมโนทัศน์ และแรงสนับสนุนจากคู่สมรสต่อพัฒนาการตั้งครรภ์ในหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นตอนปลาย พบว่า อัตมโนทัศน์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพัฒนาการตั้งครรภ์อย่างชัดเจน และในส่วนของ การปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ เมื่อกรณีศึกษาตัดสินใจดำรงครรภ์ไว้ในสภาวะที่ตนยังไม่มีความพร้อมและเรียนอยู่ด้วยนั้น ก็ส่งผลให้พวกเขาต้องปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ของตน ทั้งในการปรับบทบาทของการเป็นแม่ในช่วงระหว่างตั้งครรภ์จนคลอด ได้แก่ การเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ การนอนหลับพักผ่อน และการฝากครรภ์ เพื่อให้ตนและลูกในครรภ์มีสุขภาพที่แข็งแรง และในช่วงหลังคลอดที่จำเป็นต้องปรับตัวทั้งในเรื่องของการดูแลอาหารการกิน หลีกเลี่ยงอาหารที่ไม่เหมาะสมภายหลังคลอด รวมถึงการให้นมและเลี้ยงลูก และปรับบทบาทของการเป็นนักศึกษาที่ต้องจัดการกับเวลาเรียนของตน และต้องพยายามทุ่มเทกับการเรียนของตนให้มากขึ้นกว่าเดิม เพื่อให้ตนสามารถดำรงบทบาทของการเป็นนักศึกษาและบทบาทของการแม่ควบคู่กันไป ได้สำเร็จการศึกษาตามที่ตั้งไว้และดำเนินชีวิตได้ต่อไปซึ่งสอดคล้องกับสิรินุช เสงี่ยมศักดิ์ (2548) ศึกษาการเผชิญปัญหาภาวะวิกฤต ภายใต้กระบวนการตัดสินใจเพื่อตั้งครรภ์ต่อของหญิงตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์: ศึกษาเฉพาะกรณีสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ พบว่า ในระยะคลี่คลายความทุกข์ จะเป็นช่วงเวลาที่มีผู้หญิงส่วนใหญ่ยอมรับ

ความเป็นจริงได้แล้วว่า ตนเองไม่สามารถยุติการตั้งครมฯได้อีกต่อไป การใช้ชีวิต และพฤติกรรมที่มีในช่วงนี้ จึงเป็นไปในลักษณะเตรียมพร้อมกับบทบาทการเป็นแม่ที่กำลังจะเกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นการดูแลสุขภาพและบำรุงครรภ์ที่มีมากขึ้น

นอกจากนี้ ในส่วนของการปรับตัวด้านการพึ่งพาอาศัยผู้อื่น เนื่องจากกรณีศึกษายังเป็นนักศึกษาที่กำลังอยู่ในช่วงศึกษาเล่าเรียน อยู่ในวัยที่พึ่งพาครอบครัว เมื่อเกิดการตั้งครมฯขึ้นในสภาวะที่ยังไม่พร้อม ไม่ได้วางแผนไว้ล่วงหน้า จึงจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยขอความช่วยเหลือจากบุคคลที่ตนมีความสัมพันธ์ด้วย ได้แก่ ครอบครัว แฟน เพื่อน อาจารย์ และครอบครัวของแฟน เป็นการพึ่งพาขอความช่วยเหลือในรูปแบบของการสนับสนุนทางสังคม ทั้งในเรื่องของค่าใช้จ่ายของเธอและลูก ทั้งในช่วงที่ตั้งครมฯและภายหลังการคลอด ค่าเล่าเรียน ที่พักอาศัย การเรียน ตลอดจนคำแนะนำปรึกษาและกำลังใจ เพื่อให้ตนสามารถรับมือบทบาทของการเป็นแม่ที่ควบคู่ไปกับบทบาทของนักศึกษา และสามารถเผชิญกับความทุกข์ยากที่ผ่านเข้ามาในชีวิตอันเนื่องมาจากการตั้งครมฯในขณะที่ตนยังเรียนหนังสือนี้ได้ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับศิริประภา พิมณูวงศ์ (2550) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม การปฏิบัติตนของมารดาวัยรุ่นหลังคลอด พบว่า การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมปฏิบัติตนของมารดาวัยรุ่นหลังคลอดอย่างชัดเจน และสอดคล้องกับพิมพ์ศิริ พรหมใจษา กรรณิการ์ กันธะรักษา และจันทรวรรณ เจริญสันติ (2557) ศึกษาผลของการส่งเสริมการสนับสนุนทางสังคมต่อบทบาทการเป็นมารดาในสตรีตั้งครมฯวัยรุ่น โดยการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง พบว่าภายหลังการส่งเสริมการสนับสนุนทางสังคม กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยบทบาทการเป็นมารดาสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยบทบาทการเป็นมารดาสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ควรจะมีหน่วยงานที่ดูแลและให้ความรู้ในเรื่องของการป้องกันการตั้งครมฯ ตลอดจนคอยดูแลให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิดเมื่อนักศึกษาเกิดการตั้งครมฯแล้ว เพื่อให้นักศึกษาได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสมต่อไป

รายการอ้างอิง

- บุญฤทธิ สุขรัตน์. (2557). *การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น: นโยบาย แนวทางการดำเนินงาน และติดตามประเมินผล* (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข.
- พิมพ์ศิริ พรหมใจษา กรรณิการ์ กัณฐะรักษา และจันทรวรรณ เจริญสันติ. (2557). “ผลของการส่งเสริมการสนับสนุนทางสังคมต่อบทบาทการเป็นมารดาในสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่น”, *พยาบาลสาร*, 41,97-106.
- มาลี เกื้อนพกุล. (2554). “Teenage Pregnancy”, ใน บุญศรี จันทร์รัชกุล (บรรณาธิการ). *การตั้งครรภ์ในมารดาวัยเสี่ยง*. (35-50) .กรุงเทพฯ: ยูเนี่ยนครีเอชั่น.
- ศิริประภา พิมพ์วงศ์. (2550). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการปฏิบัติตนของมารดาวัยรุ่นหลังคลอด*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยคริสเตียน.
- สิรินุช เสี่ยงมศักดิ์. (2548). *การเผชิญปัญหาภาวะวิกฤตภายใต้กระบวนการตัดสินใจเพื่อตั้งครรภ์ต่อของหญิงตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์: ศึกษาเฉพาะกรณีสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- โสภาสินี เอี่ยมสอาด. (2553). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ของสตรีวัยรุ่นตั้งครรภ์*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยคริสเตียน
- สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์. (2558). *สถานการณ์อนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่นและเยาวชน ปี 2558*. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2559, จาก http://rh.anamai.moph.go.th/ewt_dl_link.php?nid=86
- สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2556). *สถิติการคลอดของแม่วัยรุ่นไทย ปี พ.ศ. 2556*. นนทบุรี: สำนักกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ในพระบรมราชูปถัมภ์.

หทัยทิพย์ ไชยวาที. (2551). *ประสบการณ์ด้านจิตใจของหญิงตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์*.
วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา,
คณะจิตวิทยา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรรถัย ทรงผาสุข. (2551). *อิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคล อัตมโนทัศน์ และแรงสนับสนุน
จากคู่สมรสต่อพัฒนาทักษะของการตั้งครรภ์ในหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นตอนปลาย*.
วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาล
มารดาและทารกแรกเกิด), บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.

Kenneth D. Phillips and Robin Harris. (2014). Sister Callista Roy: Adaptation
Model. In Alligood, M.R. (Ed), *Nursing theorists and their work*
(pp. 303-331). United States: Elsevier Health Sciences.

Burapha University